

Pris: 1 Mark.

SPEKULANTERNE.

Episkt skämt i fem sånger.

Lund
19. 2. 34

IV 6 /
Rappel

SPEKULANTERNE.

Episkt skämt i fem sånger.

L. Lamm

NIKOLAISTAD, HOS F. W. UNGGREN, 1863.

Förord.

Detta epos' ämne och fleste detaljer äro tagne från en "launige Erzählung" af Ferdinand Stolle på prosa. Hvad som icke ur denna novell är lånadt, tillhör signaturen

Brutus.

Imprimatur: *Carl von Schoultz.*

Första Sången.

Glad på sin kammare satt Trasybulus Lampa, den rike,
Han, laxhandlaren vida berömd i den yttersta norden.
Hösten med kylande hand, som bäst, grep kinder och näsor
Utan minsta försyn på det folk, som vandrade ute,
Sysslande med något värff på den dimmiga höstdags-
morgon.

Men derinne i Lampas gemak den treffiga brasan
Spred sitt sken, så värmande ljuft i hans skinande anlet,
Som, likt fullmån i form, man skådat än aldrig så fryntligt,
Som på den morgonen just, — det låg en sällhet i blicken,
Blandad med stolthetens egna behag. Så bröstas sig
tuppen,

Sen sin melodiska sång han låtit skalla i rymden,
Och nu lyssnande står, om ej echo de herrliga toner
Skall med beundran återge och sångaren fågna.
Vid laxhandlarens sida hans fru, den huldrika makan,
Som med beundran städs såg upp mot den snillrike
mannen,

Satt och med konstvan hand förenade lycka vid lycka,
Att deraf skapa till slut en strumpa, att värmande skydda
Herr Laxhandlarens väldiga ben, ej klena att skåda.
Hastigt med myndig ton då yttrade Lampa den rike:
„Kajsa Greta, född Winterflygt, beundra din make!“
Sagt, och fru Lampa lät händerna strax nedfalla i skötet,
Höjde med djup beundran sin blick till den ärade maken,
Och med hufvudet nickande täck, hon svarade genast:

„Jag beundrar, Trasybulus, dig!“ — Han fortfar att orda,
Talande lärdt, — det var så städs sed hos Lampa den rike.
„Verlden ej skapades blott på en dag, det känner nog
en hvar,

Saken är känd i sig sjelf, också *mig* har det hufvud-
bråk kostat.“

„Och skrifveri“ — tillade hans fru — „Vigilance“, kära
Greta.

„Och postporto dertill“, — *så* slöt frun delade satsen.
„Men till slut det lyckades dock“, triumferade Lampa,
„Trädet ej faller vid första vårt hugg, det känner nog
en hvar,

Saken är känd i sig sjelf, — tre feta laxar på engång!
Valet nu tillhör oss. Betrakta stilarne, Greta

Cajsa, född Winterflygt! Hvad är, säg mig, emot *detta*
Alla slags kopparstick? ett intet, det må du bekänna“ —

„Jag glasögonen,“ menade frun, „straxt ilar att hemta“ —

„Låt glasögonen bli, spärr oculos opp, kära mamma!
Du förstår ju? det der var Latin!“ — han svarade henne.

„Man! jag är öra blott,“ hon öfversatte till gensvar.
„Riktigt! förklarade väsen! värd att vara en moder
Till en dotter, som är mitt barn“, så ljöd från hans
läppar

Lofvets vänliga ord, — sen började Lampa att läsa!

„Undransvärdige man!“ här stannade läsaren tjusad,
Blickande på sin fru: „Säg, hörde du“, frågar han värdigt.

Med förklaradt anlete frun blott nickade gensvar.
„Och begriper du hvem *så* kallas?“ han frågade åter.

Lampskan återigen värtaligt böjde sitt hufvud.
Lugnad började då laxhandlaren åter att läsa:

„Undransvärdige man! Er högst storartade tanke
Tyckes vilja till verklighet bli, Er dristiga önskan

Bör sig uppfyllt se på ett sätt, som den nogsamt för-
tjenar.“

Åter inträdde en paus. Sin fru laxhandlaren sporde:
„Kajsa Greta, född Winterflygt, säg, är du belåten!“
Frun blott nickade. — „Vidare hör!“ nöjd ropade
mannen:

„Efter lustrer af studier, mödor och tusende tvifvel,
Experimenter, skrupler och qual brefskrifvaren lyckats
Att uppfinna en konst, som, när den träder i dagen,
Skall kring Europa bära hans namn på segrande vingar,
Och förläna, hvad mera är värdt, hans hjerta ett anspråk
På er älskliga dotters hand, Apollonia Lampas.

Om sin verldsomsakande konst han framdeles hoppas
Få upplysa Er närmare, när till Eder han kommer,
Att uppvakta, högtärade man, Er sjelf och Er dotter.
Förr skall ej veckan fly, än han skall anlända till Eder!
Tecknar med största beundrans nit, högtärade Herre!
Underdånigst Er tjenare städs, Frans Ferdinand Fisk-
mås,

Saltkalkulator i Wimmerby den 5:te Oktober.“

Så laxhandlaren slöt — det rådde en tystnad i rummet,
Djup, högtidlig och lång; blott uret i målade skåpet
Understod sig att knäppa som förr och störa de tankar,
Som hos de värda makarne nu djupsinniga hvälfdes.

Efter en stund utropade kort den tankdiga Lampskan:
„Saltkalkulatorn behagar mig just!“ — hon tystnade åter,
Ty lakonism hon älskade högt, den värdiga qvinnan.

„Ett geni“, framdundrade herrn, med skärpa i rösten;
Bragt ur sitt goda humör en smula af harmen deröfver,
Att hans älskliga hälft ej med ens all fattning förlorat,
När dess öra förnam det underbarliga brevet.

Så en dyster sky den vänliga solen betäcker
Ofta en sommandag, men skingras åter i luften.

Åter en paus. Man talade ej, man tänkte dess mera.
„Minns utstyrseln! Förglöm icke den!“ skrek Lampa
omsider.

„Färdig ren är den, sex hästlass stor;“ stolt svarade
Greta.

Åter i djupt grubbleri den snillrike Lampa sågs falla,
Som när en korsväg når allvarliga oxen i skogen,
Stannar, grubblar och ser än hit, än dit — i sitt sinne
Hvälfvande tankarne trögt, om hvilken stig han bör
välja,

Hvilken till målet för, till den fetaste lindan i bygden,
Tills på en gång han bölande far den rakaste vägen,
Dit hans panna med väldiga horn ren länge har pekat.
Så laxhandlaren ock. Han väcker sig upp ur sin tvekan
Med ett anskri, så lidelsefullt, som gällde det lifvet.
„Saltkalkulatorn min dotter får; om icke, jag heter
Lampa ej mer, vill ej heta så mer“ — nog, nog för
den vise!“

„Om han blott“ — så började frun, men tystnade åter,
Orden, de dogo straxt ut, och tungan häftar i gommen.
„Hör, fru Greta, född Winterflygt,“ — straxt lät sig
förnimma

Ur laxhandlarens retade håg det manande talet —
„Ut med orden! — uppriktighet städs jag önskar och
fordrar“.

Häpen svarade frun — „Jag önskade blott att han hette
Icke Herr Fiskmåsjust, — ett simpelt namn, kära Lampa!“
„Ej utan skäl Du önskade så“ — förklarade mannen,
Sedan en liten stund han åt betraktelser egnat, —
„Fiskmåsjust! simpelt species hum! det känner nog en hvar,
Saken är känd i sig sjelf — Herr Struts, jag önskade
heldre“ —

„Men hans hemlighet är det förnämsta likväl uti saken,“
Yttrade då till tröst den ömma fintliga Greta.
Ordet var pengar värdt. Mod fattades genast af Lampa,
Som när bland hungriga höns, som ruggiga snoka i sanden
Fallar ur hönsvårdarinnans hand det gyllene kornet,

Straxt man öppnar sin näbb, och kacklar och glömmet
bekymren.

Så med förnyadt mod föll Lampa sin maka i talet:
„Ja, hans hemlighet gör honom straxt till paradisfogel,
Adlad han blir, det faller dervid en smula åt oss ock,
Laxarne vända vi ryggen då, och ila till hofvet“ —
„Och det i vagn“ — gladt frågade frun med häpnad i
hjertat.

„Sky all högfärd, — tadlande då straxt svarade Lampa,
„Högfärd bringar på fall, fru Lampa! det känner nog
enhvar,

Saken är känd i sig sjelf. Men säg mig nu, käraste Greta,
Var icke det en snillrik idé, att skänka vår dotter
Endast åt den, som ägde ett namn och rykte i verlden,
Eller som kunde det få, som lön för uppfinningar, värda
Tacksamhet af en verld, och guld och skatter tillika? —
Cajsa Greta, född Winterflygt, än en gång jag det säger,
Se, beundra din man! — den idén i min snillrika hjerna
Under årens lopp helt långsamt växte till mognad,
Pennor, papper, porto och tid, jag gerna förslösat,
Att bland laxafnämare, yrkesbröder och andra
Sprida mitt gjorda beslut; min fru, nu skördar jag
frukten“.

Så han talade stolt, och tog sig länge om haken,
Kastande än en blick på sin fru, än en i en spegel,
Att der se, om den jordiska form, som skylde hans anda,
Kunde en aning ge om den väldiga andan derinne.
Men med en suck från sin fylliga bild snart vände han
blicken,

Ty den vittnade blott om lax och gödande ölkruis,
Och de plirande ögonen små ej röjde en broder,
Hvarken till sångens Gud eller till klarögda Minerva.
Men — från sin strumpa blickade opp den älskliga Lamp-
skan,

Sen hon behörigt smält de känslor af hopp och af högmod,
Som i dess väna barm af Herr Fiskmå's skrifvelse föddes.
Van att hoppas då ren, hon ledsnat att dröja så länge
Vid de bilder, hon gjort sig i följd af det lofvande brefvet.
Kanske än skönare hopp de öfriga friare skänka,
Tänkte vår fru, och harklande sig, hon sporde sålunda.
(Så från en leksak, helsad nyss med rop af beundran
Vänder i nästa minut till en annan den flyktiga pilten,
Tjusas, och tigger om den, att sen han den fått i sin ägo,
Lyda straxt nya begär, och längta och önska beständigt.)
„Man! tre laxar du ordade om, — Fiskmåsen vi fjellat,
Lampa, min älskade säg! hvad höres nu sen från de andra.“
Väckt ur den tjusande dröm, att beundra sitt mognade

snille,

Svartsjukt doldt af natur i ett mindre smickrande
yttre, —

Vände laxhandlaren åter sin håg till den viktiga frågan.
„Jo, se här,“ han ropade stolt, och höjde upp handen,
Tvenne skrivelser än — jag går dem genast att bryta,
Att deras innehåll du nu på stund må äfven förnimma.
Underskriften vid skrifvelsen här är: *Bockeskägg*, Doktor!
Mannen en läkare är som lofvar att menskliga släktet
Rakt befria från något dess qual, hvarom närmare reda
Vid personligt möte hos oss han snart ärnar göra.

Hans arcanum, med visshet han vet, skall medföra skatter,
Ära och odödligt namn åt uppfinnarens lyckliga stjerna,
Hum! rätt bra ock det der, ty läkare pläga förtjena
Pengar som gräs, och rykte också kring hela Europa.“
„Brefvet här“, — en „doftande“ lapp framvisade Lampa, —
„Doftar förbannadt bra men säger dock mindre än

Doktors, —

Äfven här en hemlighet nämns, som aldrig en dödlig
Än förnummit ur skrifvarens mun, som med denna bör
vinna

Verldens lof, all Salomos guld, Apollonia Lampa.“
Hum! få se, hvad heter han nu? — jag styfnar i tungan!
Tvi sådant namn, det börjar med B, R, Z på engång —
Hutsch! der har du det nu — det är: Helios Brzizisinski.
Ja! kära Greta, der har du dem nu, tre friare balda,
Alla värda ett odödligt namn, och „Polonias“ hjerta.
Ack! vi lefva, det inser du väl, i en gyllene ålder,
På uppfinningar rik, — vi kunna det tänka med stolthet.
Och inom kort vi trycka med fröjd till vårt saliga hjerta
En af de trenne som måg, och stiga med honom i höjden.
Det kan ej felslå mer. Om, hvilket jag likväl betviflar,
Saltkalkulatorn ej mäktade få sig ära och rykte,
Bockeskägg hafva vi kvar, och skulle han äfven mankera,
Ha vi Herr Helios Brz — ett mystiskt namn på min ära,
Gerna man kalle mig narr, om ej mycket döljes derunder.
Han är en tusenkonstlare visst. Äro gästrummen redo,
Och sängkläderna ställda i skick för de väntade gäster“?
„Ja! tre bäddar, hvita som snö“, — straxt svarade

Lampskan

Nu med en ton, der blygsamhet stred med en känsla
af stolthet.

Åter hvälfde en stund i sin snillrika hjerna herr Lampa
Tanke på tanke, det var så hans sed, den tankdigra
mannen.

Sedan han yttrade brydd: „Vi torde här komma i klister,
Alla de tre kan vår dotter ej ta, det inser nu en hvar,
Saken är känd i sig sjelf. De äro beresta, de trenne,
Komma i lufven väl på hvarann. Gif akt hvad jag säger.
Utan duel aflöper det ej.“ — „Ack, Herre förbarne!
Blodsutgjutelse afskys af Gud“ — skrek Greta förfärad.
„Tyst! de må träffas till först“ — nu svarade lugnan-
de Lampa.

„Sen i svåraste fall jag kulorna tar ur gevären,
Sedan de puffa må, så länge det herrarna lyster.“

„Men det smäller ändock,“ — bekymrad menade Lamp-
skan,

„Och fiskalen han är nog på vakt. Vi plikta för saken.“
„Måla hin onde på väggen ej mer; jag säger dig, Greta,
Saken, jag tar i min vård, och skall den också väl reda.“
Så med en sjelfkär min den myndiga mannen hörs orda,
Och undergifven, som Sara sin man, försäkrade maken:
„Fridens man! jag litar på dig!“ — „Rätt!“ nickade

Lampa,

Och med en smällande kyss han slöt det vigtiga mötet,
Brinnande i sin håg att se den morgonen randas,
När i sitt trefna hus han de genialiska männen
Finge hälsa som ärade gäster och mågkandidater.

Andra Sången.

Trenne dagar förgått sen de älskliga makarnas samtal,
Och med rosor uti sitt hår den fjerde Aurora
Öppnade österns gyllene port för den strålände solen,
När till herr Lampas stad anlände i önskelig välmakt
Saltkalkulatorn Numero 1, Frans Ferdinand Fiskmås,
Och tog in, som resande pläga: på källaren *Isbjörn*,
Klädde sig snabbt uti stor toalett och styrde till Lampas.
Sjung, Gudinna, för mig, om den gänglige mannen, der
vandrar,

Om hans skick och gestalt och de prydliga kläder som
höljde

Denna jette bland öfriga män ett under att skåda.
Gräsgröna byxor han bar med spännen sirligen prydda,
Västen var gul, som solgudens sken, med sköna rosetter,
Fracken grå, som de moln, som båda om sommaren
åskan.

Hela gestalten, den vägde precist fem och sjuttio skålpund.
Saken är viss, ty herr Fiskmås sjelf bar på fickan ett
intyg,

Undertecknad i Wimmerby stad, som sett honom födas,
Af borgmästaren sjelf och magistraten ej mindre,
Att han på stadens väg den vigten visat sig äga.
Saltkalkulatorn Fiskmås fått den vurmen att vexas,
Som en fura i höjd; ett hufvud längre än andra,
Gick han sin gata fram och blickade in uti husen,
Som der i Lampas stad sig tvertom satt uti skallen,
Att så lågvexta bli, att Fiskmås utan all möda

Kunde i andra våningen rakt förlusta sitt öga.
Ack! det blef buller af! Der sutto de, gamla och unga,
Fruar och mör, uppvaknade nyss i morgonens drägter,
När, o himmel! i hast just invid rutan det dansar
Plötsligt ett hufvud förbi, ett hufvud, endast ett hufvud,
Saknande, tycktes det, kropp, hur' skulle det eljest väl flyga
Framför fönsterna just, som hörde till öfra etagen.
Men på nedra botten också, det är rysligt att säga,
Var ett under att se för pigor, bodgossar m. m.
Der var åter att se en kropp, som saknande hufvud —
Detta, som redan man sett, kom öfra etagen till godo —
Vandrade fram med hurtiga steg. Der dånade damer,
Der skreko barnen i kör, der mumlade gummorna böner,
Men de modiga blott till fensterna skyndade genast,
Eller ilade ut, att granska den rysliga synen.
Sjelfva stadens vördiga prest, som åtföljd af kantzorn,
Kom från ett sjukbesök just, sågs dröja fem hela minuter
Skakande på sitt hufvud smått och mönstrandet jetten —
Aldrig i tiden än, nyfikenheten hade han visat.
Stadens chef, Borgmästaren sjelf, som saken förnummit,
Lät med ilbud kalla till sig barberaremästarn,
Och på ära och tro, på embetets vägnar han fordrar,
Att få noga besked, hur lång öfverhufvud man finge
Vara till sin gestalt, om man ville undgå att fästa
Värda polisens blickar på sig och undfly skandalen.
Mästarn en höglärd man, som mycket rest i Europa,
Uppgaf Goliaths mått, förnekade längden derjemte,
Som man gifvit på skryt åt en gardestrummare, vida
Prisad i nord, och slutade med, att kalla den långa
Ett fenomen! — Förfärliga ord, som chefen ej fattar.
„Hul jag är tvungen visst,“ med en suck då yttrade chefen;
Och lät mästaren gå, „till skygd för det allmänna lugnet,“
Taga de mått och steg, som sakens vikt föreskrifver.
Hör, vaktmästare! kalla på stund magistraten tillhopa,

Säg, att de samla sig straxt. Flyg, ila, som susande vinden.
Saker af högsta vikt, säg dem, påkalla ett rådsslut.“
Sagt och han klädde sig snabbt, tog käppen med gyllene
knoppen,

Och med bråskande steg han ilade sedan till rådstun.
Samlade voro der ren de öfriga Patres conscripti,
Jagade dit af skräck och af nit för det allmänna bästa,
Ren förrän chefens bud dem hunnit att kalla tillsammans.
Utan att helsa hvarann, på bänkarna sjönko de neder,
Och Borgmästaren klef till presesstolen på fläcken,
Lugn till ytan och kall, med sjudande blod i sitt inre.
Så när vågornas här mot väldiga eken vid stranden
Stormar med magt, och yrar sitt skum mot den hög-
burna kronan,

Och med sin frätande tand afsliter från herrskarens fötter
Tufva på tufva och blottar till slut dess seniga fästen,
Lugn han höjer sig dock, den himmelstormande eken,
Utan att skälfva engång, och utan att böja sin krona,
Fast hans slutliga fall sig närmar allt mera och mera.
Lugn, som han, i hållning och skick, Borgmästaren kastar
Blickar ikring sig, som mana till lugn och tillika att
minnas

Hvad man är skyldig sig sjelf och sin samhällsställning
i staden.

Som Neptunus på vindarnes stöj snabbt gjorde en ända,
Så stadschefen nu här bisittarne bragte till sansning.
Nästan så lugnt som förr vid ordinarie möten
Började man derpå, att öfverlägga i saken. —
Först borgmästaren vände sitt tal till rådmannen Sprut-
stedt,

Han, som eljest, när tjensten ej tog hans timmar i anspråk,
Sörjde för brännvinspannor och slikt, som göras af koppar.
„Herr Collega, Er frågar jag först; — hvad är Eder tanke,
Mening, åsigt och välvisa råd i vår kinkiga fråga?“ —

Svaret dröjde ej ens, så länge som echo fördröjer
Att på jägarens rop det gäckande gensvaret gifva.
„Efter mitt ringa förstånd ett slikt obäkel man borde
Hindrat vid stadsgrind ren, att träda in uti staden.
Och vallhjonet, som uppbär lön, att grinden bevaka,
Borde, så tycker jag, bli aktionerad för saken“.
„Utan allt tvifvel,“ bekräftade då den vördade chefen,
„Hade detta man bordt, men *då* man detta försummat,
Uppstår nu billigtvis den nya frågan att göras,
Huru vid sakens kinkiga skick man bör sig förhålla,
Att förebygga det allmännas men och möjliga ofärd?“
Herr Borgmästaren suckade djupt vid de sednaste orden.
Ty stadsboernas andliga och lekamliga bästa
Djupt om hjertat låg på den åldrige, redlige mannen.
Som när en herde ser ur brynet af susande skogen
Störta i stormande lopp en björn med gapande käftar;
Fåren vandra i bet der invid på grönskande ängen,
Skingrade dit och hit; en bräcklig staf uti handen
Utgör den armes värn emot skogens hungrige konung.
Djup, ack! förfärligt djup det följde en tystnad i salen.
Alla de välvise män, som sutto på bänkarne tysta,
Öfverlemnade sig åt ett ansträngdt tänkandes marter,
Blickarne stirrade än i djupsint allvar i taket,
Än på det bonade golf de föllo neder i vexling,
Sökande råd öfverallt, och finnande, gräseligt! intet.
Hör! då brummade det — det brummade just bakom
spisen.
„Ha! hvad brummar nu här?“ han frågte, den vör-
dade chefen,
Höjande sig majestätiskt opp från den ståtliga stolen.
„Hvilken dödlig fördristar nu sig magistraten att störa,
När den med ansträngdt nit här sitter försjunken i
tankar,
Sörjande för det allmännas väl uti yttersta nöden.“

„Brummarn spögubben var;“ en skrivvare skyndar att
säga.
„Job“ (det var brummarns namn), „hvad brummar
han, säg det på stunden!“
Ropar med vredgad röst den vördade chefen i staden.
Job, förfärad, sträckte sig fram en smula ur spisvrån.
„Djefvulen är det, sade jag blott, man må tro eller icke.
Stränge herr Borgmästar och Råd; de orden jag fällde.“
Chefen bleknade starkt, och håren sig reste på ända.
„Job, i kraft af den öfverhetsmakt, mig himlen förlänat,“
Ropar han sen, „befaller jag dig att tala ur skägget.“
Job, vid så manande ord, straxt kände, hur modet i
barmen
Växte allt mer och han framkröp djerft från vinkeln
vid spisen,
Och i ett nu stod han der, i lebensgrösse i salen.
„Stränge herr Borgmästar och Råd,“ så börjar han
orda,
„Annat ej möjligt är, jag vill ponera det fallet“ —
„Tillåt mig, min vördade chef,“ föll Sprutstedt i talet,
„Att en fråga göra till först“ — sen vänd emot gubben,
Sporde han strängt: „hvem menar han väl, egentligen
taladt
Under det gräsliga namn, han yttrat nyss här i salen?“
„Hvilken annan,“ svarade Job, „väl kunde jag mena,
Om ej den långa, resande herrn?“ —
„Alltså verkligen denne!“
Yttrade kopparslagaren då och försjönk uti grubbel.
„Som nu ärendet står,“ anmärkte den vördade chefen,
Får det allt mer en invecklad gång, men utan bevis dock
Intet, vi, intet förmå! Det gäller att skaffa sig dessa!
Job! Gif akt på mitt tal! bevis din öfverhet fordrar!“
„Hå, vasserra! bevis,“ skrek Job, „nog gifver oss grinden,
Hvilken vid sista reparation, när tvärbalken sattes,

Blef just tagen så hög, att en vanlig menniska skulle
Utan att kröka sig ned, der prydligt vandra igenom.
Nå! hur slapp der den länge, om ej han *gjort det
derefter?*“

„Gjort det derefter, hur menar han, Job?“ Borgmä-
staren sporde.

„Korteligen sagt,“ — raskt svarade Job, — „han tog
under armen
Hufvudet först, men måste ändå betydligt sig buga.“
Hu! det var hemskt! de upplyste män, Borgmästarn
och Sprutstedt

Stadens begge största genin, nu sågo, med fasa,
Än på hvarann, än åter på Job, de kände en kyla
Löpa utefter sin rygg, liksom då en bonde i gräset,
Sofvande tungt efter dagens besvär, helt plötsligen väckes,
När på hans varma kropp en orm sina kyliga ringar
Släpar fram under skjortans veck — han darrar af fasa.
„Om det förhåller sig så,“ — bröt chefen ändtligen
tystnan —

„Synes det mig, att det icke gått till helt rätt i den
vägen,

Säg, Collega, er tanke derom, er mening och åsigt.“
„Utan allt tvifvel, menar ock jag, att hufvudet taga
Under sin arm sans façon på det vis, det sker ej na-
turligt.“

Stränge Borgmästaren kände sig nöjd, att hans yttra-
de tanke

Hade så bifall fått af den aktade, visa Collegan.
„Knopplösheten,“ skyndar nu Job sig straxt att bedyra,
„Tager uppå sin lifliga ed vårt ärliga vallhjon.“
„Hvems?“ — skrek med myndig ton den vördade chefen
i staden,

Ty han kände sin man och hans lust, att skarfvå i växten.
Men vår Job, med oskuldens ro i sitt ärliga anlet,

Lät ej bekymra sig alls; helt torrt han svarade chefen:
„Hvems, om icke den-ders, den länge, skulle jag mena.“
Som, när en fluga, drifven af törst och lysten att njuta
Tränger sig in i en flaska af glas, men känner sig fången,
Sedan hon törsten släckt, och mågtar ej finna en utgång,
Flaxar och flaxar alltjemt och slår mot väggarne vingen,
Söker än här än der att tränga igenom, men alltid
Finner sin bana stängd och tröttnar omsider att kämpa,
Fäster sig fast att grubbla en stund och hvila sin vinge,
Tills hon ånyo skrämmd af tanken på frihetens mistning
Glömmer sin trötthet bort, och börjar ånyo att flaxa.
Annorlunda än så ej kände sig vördade chefen,
Nu i sin håg, han kände sig trött och föll i en dvala,
Tankarnas väldiga kamp sig tecknade af på hans panna,
Der en åder än steg, än föll, än spände sig åter,
Tills vid minnet af farans vidd och hotande närhet,
Åter han vaknar till sans och skyndar att visligen orda:
„Stadens väl, jag känner det djupt, djupt här i mitt
hjerta,

Fordrar, manar och vill, att moget vi allting betrakta
I detta utomordentliga fall. Man bör icke tåla,
Att i en tid, så upplyst som vår, så märkliga saker
Väcka skandal hos en enfaldig hop i den älskade staden.“
Sagt och hans echo, herr Sprutstedt straxt sig skyn-
dar att medge:

„Rätt! polisen bör ingripa här! Befaller och önskar
Stränge herr Borgmästare, ni, att genast man griper
Denna långa och misstänkta man tillbörligt vid lufven?“
„Nej! mina herrar, nej!“ — Borgmästaren svarar med
brådska.

„Fallet ytterst betänkligt är. Lätt kunde ju hända,
Att polisen vid slik procedur blott hufvudet finge.“
„Ha! ni har alltid rätt,“ skrek kopparslagaren häpen,
Och i hans anlet spred bekymret sitt sorgliga mörker.

„Kroppen ginge, jag vet icke hvart; blott hufvudet
qvarblef,

Hvilket med allmänna medel vi sen då finge att föda,
Och det vore rätt hårdt för borgerskapet, som klagar,
Att med hvartendaste år sig fattigtaxorna öka.“

Magistraten stelnar af skräck och bleknar af oro.

„Då, då visste jag råd,“ spögubben vågade ropa,
Glömsk att han stod för sin öfverhet der i sjelfvaste
rådsaln.

Sträng, som den dundrande Zeus, barskt straffande
yttrade chefen,

Och som vid åskans knall den arme syndaren skälfter:
„Blott när han frågas, tala han må, märk detta, din
åsna!“

Men som åskan, ju värre han går och blixtarne ljunga,
Gifvande slag uppå slag, plär desto fortare blickas,
Molnen skingras och solen igen mildt leende lyser.

Så Borgmästaren ock, han hastar att mildrande yttra:

„Kanske att dock i ovanliga fall det skulle ej skada
Göra ett undantag, ty visheten, klädd uti ordspråk,
Säger att dårar och barn ses stundom hitta i fläcken.“

„Blinda hönor finna ock korn,“ bekräftade Sprutstedt.

„Stadens edsvurne spögubbe Job, hans öfverhet önskar,“

„Att han säger sitt råd“ —

„Jag vet tvenne“ —

„Begynn med det ena!“

„Posito, att man hufvudet blott behåller i handen!
Lägge man det då i sprit, der må det snapsa, jag menar,
Just så länge det dertill har lust — så lyder min tanke.“
Utan att svara ett ord, Borgmästaren genast sig vände
Till herr Sprutstedt, uppfylld af lust, att veta hans tanke,
Mening, åsigt och råd i följd af de märkliga orden,
Som i den heliga dårskapens namn Job kommit att
yttra,

Om som en Pythias svar de borde skattas i visdom,
Eller vore att anses blott, som spögubbeinfall.

„Saknar icke reson,“ halft gillande yttrade Sprutstedt,
„Om ej sprit nu vore så dyrt, när tiden är inskränkt
För producering af bränvin och sprit, och tör så för-
blifva.“

Hå, vi taga då drank,“ skrek Job, „det torde nog duga
För ett hufvud utan allt gagn. Det vore just fångkost.“

Ha, — det gick nu för långt; gif narren endast ett finger,
Och han rycker, det skall man få se, till sig hela handen.

„Stadens edsvurne spögubbe Job;“ vred dundrade chefen,
„Han sitt högst framfusiga sätt bör lemna åsido.

Tror han, i evig tid hans öfverhets tålmod räcker.

Säg, hur fördristar han sig, i presence af mig och af
råden,

Yttra sitt „Vi taga drank —? Dig borde jag“ —

— Job är blott öra.

„Bättre vore det edsvurne man,“ täcks Sprutstedt sig
yttra,

Mån kanske att afleda en storm, men mån ock tillika,
Att studera i spögubbens tal än dårskapens visdom, —

„Bättre vore än högljudd röst och oblyga later,

Att framlägga sitt andra förslag, att hans öfverhet kunde
Pröfva, om han är en åsna blott eller icke en åsna.“

„Ja, bekräftade chefen också, „det vore visst bättre.

Stadens väl det fordrar och vill; han tale då öppet,

Utan anspråk, med ödmjuk ton, som en spögubbe höfves.“

Ödmjukt, med nedsänkt blick, åtlydande vördade ordres,

Svarade Job, hans ord denna gång blott voro en hviskning:

„Vill man undgå det brydsamma fall, att blott af den
länge

Få hans hufvud i hand till framtida börda för staden,

År min ödmjuka tanke då den, att icke i luggen,

Utan i kragen blott, man griper den gräsliga jetten.“

Utan att svara ett ord, Borgmästaren vände sig genast Till herr Sprutstedt, uppfylld af lust, att veta hans tanke, Mening, åsigt och råd i följd af det gjorda förslaget. „Saken,“ yttrade efter en paus den fintlige Sprutstedt, „Är af den vigt, min vördade chef, att jag kan nu ej annat,

Än hemställa till Er, Borgmästare, värda Colleger, Om ej stadens älste, dess präst och kärnan af folket Borde kallas, så fort det kan ske, att samlas till rådslag, Att ej bördan af något beslut skall hvila på oss blott. Ty för min del, jag säger det fritt, med mogen besinning, Skyr jag att ansvara en dag i ett fall, såsom detta, För de mått och de steg, i saken komme att tagas. Om någon annan, älskar ock jag den sal, der vi sitta, Älskar den ära, som omger oss, och hellre jag doge, Än jag såge en dag den värdighet minskad och gäckad, Som tillkommer ett Råd, som vårt, en chef såsom denne.“ Talaren bugade här till bröstet sin hjessa för chefen. „Folkets värde hatar ock jag, mångväldet jag afskyr; Men som nu sakerna stå, försiktighet höfves den vise. Blifve det allmän „rådstudag“ då, jag inser ej annat.“ Sade och satte sig ned, helt varm af det prydliga talet. Som, när i sömnens fann den mättade frossaren hvilat, Efter ett mål af biffstek och öl, omåttligen njutna, Känner sitt hjerta af ångest tryckt, som skulle en stenhop Ligga derpå och trycka det ned och qväfva hans lunga, Medan en ryslig hop af hotande spöken och gastar, Drömmens grufliga barn, kringgycklar hans plågade hjerna.

Bröstet stönar, han frestar ett skri, och mäftar det icke, Mäftar ej röra en led, att lätta de pressade lemningar. Se! då kommer en vän, som ligger vid frossarens sida, Att med ett finger blott, vidröra den plågade mannen; Då är han vaken straxt, och borta är plågande maran,

Och han andas igen och känner sig lättad och hulpen. Så från chefens plågade bröst, som en sten ifrån hjertat Föllo hans oro och nöd, då han hörde de välvise orden, Ur den aktade Sprutstedts mun, den älskade vännens. „Ypperligt sagt, magistratens ljus, min värda Collega.“ Vare det så, — hvad staden har klokt och aktadt och grånadt

Samle sig hit, att rådsla med oss i den vigtiga fråga. Stadens edsvurne spögubbe Job, han äger att utgå!“ Så borgmästaren. Höger omvänd pligtskyldigast gjorde Job, men kunde — jag ryser af skräck, att detta berätta, Kunde ej hålla sin trut, att ej ur tändernas stängsel Smögo sig ord, som lydde så här: „Om hin är den länge, Torde här intet hjälpa förmå“ — sen lemnar han salen. „Svek mitt öra väl mig“ — utlät sig Sprutstedt den vise, „Eller yttrade ej den skurken, tvert emot ordres, Ännu ett ord, då han vankade af, den framfuse åsnan?“ „Äfvenså det föreföll mig“ — borgmästaren sade. Från sin stol den skrifvaren steg, som satt just vid dörren: „Om det djefvulen är, så torde till intet det hjälpa.“ „Så var spögubbens ord, — till sin andemening desamma.“ Utan att svara ett ord, borgmästaren genast sig vände Till herr Sprutstedt, uppfylld af lust, att höra hans mening,

Tanke, åsigt och råd i följd af de mystiska orden, Som spögubben ej blygts att yttra liksom till ett afsked. „Efter min tanke“, yttrade sig den visa Collegan, „Kunde den åsnans yttrade ord väl bilda ett uppslag Till den fråga, som handläggas bör, på det allmänna mötet“.

„Ypperligt taladt! värdiga man!“ så slutade chefen, Tagande sen de mått och de steg, som voro af nöden, Att till en allmän consultation församla de älste, Kärnan af stadens män, dess pastor ej att förglömma. Men till laxhandlarens hus nu sånggudinnan sig skyndar.

Fordrade af medborgarens nit i det krångliga läget,
När med andan i halsen just inträdde i salen
Job, den ärlige Job, okallad, svettig och häpen,
Hämtande dit, — o himmel hvad skräck, nu åter en
Jobspost!

Nyss, „så föllo hans ord“, ett nytt fenomen uti staden
Rullat in, förfärligt att se, ett klot uti skapnad,
Ej som den förra, en pelare lik, utan verkligt en kula,
Klädd uti kräfröd rock, beprydd med gyllene snören,
Höga stöflar med sporrar uppå, och öfverst på klotet
Satt en trehörnad hatt, med en väldig cocard. Så var
klotet.

Tystnad och skräck utbredde sig då i den höga församling.
„Vallhjonet“, slutade Job, „som såg, då det rysliga klotet,
Med storstöflarna på, inrullade sakta i staden,
Hade sitt fadervår läst, och vid en blick uppå klotet,
Tyckte han sig derom viss, att detta var Belzebub fadren,
Hvilken var stadd uppå jagt, att söka sin pilt, han den
länge“.

„Hvad berättigar“, frågade då bokbindaren Boklund,
En af sin tids mest upplysta män, „en åsna till vallhjon,
Att i en sådan sak till först ett förmenande yttra.“
„Röda rocken, tänker jag väl“, — straxt spögubben svarar.
Se! då lutade sig den värdiga målaren Kluddberg,
För att hviska ett ord i örat på färgaren Kypgren.
Men borgmästarens argusblick den saken ej undgick,
Der på sin stol han satt och dominerade salen,
Skådande allt, och spanande allt, så vaksam och storögd.
„Mästar Kluddberg, jag ser att ni har en tanke på hjertat,
Tala den ut; när vår stad är i nöd, det anstår oss alla,
Att hvar efter sitt pund befordra det allmänna bästa.“
Så med manande ord uppmuntrades Kluddberg att tala.
Men alltför blyg, och ovan dertill, att orda på rådstun
Bland en skara af välvisa män och ordrika herrar,

Teg han och ryckte allt jemt sin goda granne i rocken.
Hade det gällt, att med penselns drag framställa en
tanke,

Hugstor och skön, han vågat det nog; just der uti salen
Hängde på väggen ett verk af hans hand, Borgmästarn
i bröstbild;

Liksom ett bär det andra är likt, porträttet der hängde
Öfver sitt original, just vid ordförandeplatsen,
Och upp i kyrkans tak rödkindade englarne sutto,
Tecknade dit af vår Kluddbergs hand, så feta och väna.
Penselns man, vi sade det ren, ej älskade orda;
Kypgren svarade då i hans ställe den vördade chefen:
„Grannen här, min värdiga vän, den meningens hyser,
Att den ena den andra ej så just borde förfölja,
Fadren, sin son, om Belzebubs namn ock båda förtjena.“
„Visligen sagt“, det hedrar sin man, det yttrade votum,
Ropade mången man i den talrikt samlade hopen.
Kluddberg rodnade starkt i kapp med sin rödaste färg-
kopp.

Job, som kände sig mer och mer i betydelse stiga,
Dagens mest tillfrågade man och allas orakel,
Ej en spögubbe mer, nej, stadens öga och öra,
Spejaren af dess faror och nöd, och fintliga hjerna,
Tog till orda igen och täcktes yttra som följer:
„Ej jag begripa kan, hvad han gör, rödrockiga mannen,
Med sina begge löjlige ben. Om han lagt sig på magen,
Rund som han är, lätt ett nyfödt barn framrullade ho-
nom“.

„Benen“, yttrade då skolmästaren Pluggstedt, den lärde,
Ledamot ock i fremmande land af höglärda samfund,
„Benen äro väl blott „symboler“, kan jag förmoda.“
Alla lyssnade på och bifall yttrade högljudt —
„Jag,“ borgmästaren skrek, högt öfverröstande hopen,
„Onskar att denna ytterst djupthänsyftande tanke